

(НИН, 01.01.2009)

Терористички напади у Мумбају, у којима су десеторица наоружаних нападача убила бар 170 и ранила неколико десетина људи, три дана одолевајући здруженим снагама војске, полиције и елитних командоских јединица, из темеља су потресли Индију, земљу која је већ социјално, верски и кастински дубоко раслојена. Нова фаза напетости и међусобног оптуживања у односима Индије и Пакистана, две многољудне суседне државе које обе поседују нуклеарно оружје а високо се котирају на лествицама корупције, глади и сиромаштва, озбиљно угрожава крхки мир не само на индијском потконтиненту.

Арундати Рој, која се после изванредног успеха првог романа Бог малих ствари скоро у потпуности посветила антиглобалистичким и алтерглобалистичким темама, покушала је да сагледа контекст и проникне у корене овог и других терористичких напада који последњих година потресају Индију. По њеној оцени, заматак већине зала која већ пола века растачу друштвено ткиво Индије, али и Пакистана, лежи у подели територије и масовном пресељењу становништва које је Велика Британија наметнула 1947. када је одлучила да се коначно повуче из некадашњих колонија и у потоњој - пре свега америчкој, инструментализацији обеју земаља у борби за глобалну премоћ САД.

Њен есеј, који НИН преноси скоро у целости, поделио је јавност. На једној страни нашли су се они који се слажу са оваквом анализом, истичући да и Индија и Пакистан плаћају цену америчке авантуре у Авганистану и Ираку и трпе последице франкенштајновског експеримента са муахединима. На другој страни су критичари индијске списатељке, који у њеном тексту налазе елементе антидржавног и субверзивног става. Посебно жесток ударац стигао је од колеге по перу, Салмана Руждија, који је осетио потребу да богате и славне узме у заштиту од, како је рекао, безосећајних и бестидних напада Арундати Рој.

...

Проиграли смо права на сопствене трагедије. Док је дивљао масакр у Мумбају, дан за даном, сваки још страшнији од претходног, телевизијски канали специјализовани за целодневно емитовање вести обавештавали су нас да посматрамо догађаје везане за

индијски 11. септембар. Попут глумаца у неком боливудском римејку старог холивудског филма, били смо дужни - бар се то очекивало од нас - да играмо своје улоге и да изговоримо текст који нам је дат, иако добро знамо да је све то већ одавно речено и учињено.

Како су се напетости у региону појачавале, амерички сенатор Џон Макејн упозорио је Пакистан како има сазнања да ће, уколико Пакистан не буде брзо ступио у акцију и похапсио „лоше момке”, Индија организовати нападе на „терористичке логоре” у Пакистану, и да Вашингтон ту не може ништа да уради зато што је Мумбај заправо индијски 11. септембар.

Међутим, новембар није септембар, 2008. није 2001, Пакистан није Авганистан, а Индија није Америка. Зато би можда ипак требало да повратимо право на своју трагедију и да властитим сивим ћелијама и сломљеним срцима у рушевинама пронађемо нешто на основу чега бисмо могли да донесемо сопствене закључке.

Чудно је како су у последњој недељи новембра хиљаде људи у Кашмиру, под надзором хиљада припадника индијске војске, стали у редове на биралиштима како би гласали, док су најбогатије четврти у најбогатијем индијском граду одједном почеле да изгледају као ратом разорена Купвара - један од најрушевнијих делова Кашмира.

Напади у Мумбају само су најновији у низу терористичких напада на веће и мање индијске градове који су се ове године догодили. Ахмед Абад, Бангалоре, Делхи, Гувахати, Џајпур и Малагаон - све су то градови у којима се догодило мноштво експлозија подметнутих бомби од којих су стотине обичних људи изгубиле живот или су обогаљене. Ако је полиција у праву када је реч о људима које је похапсила као осумњичене, а међу којима има и Хиндуса и муслимана, и сви су индијски држављани, то очигледно значи да је у овој нашој огромној и чудној земљи нешто озбиљно кренуло наопако.

Ако сте само гледали телевизију, можда нисте чули да су у Мумбају изгинули и сасвим обични људи. То су они који су страдали на железничкој станици, вазда уморасаној од гужве, и они који су страдали у државној болници. Терористи нису правили разлику између богатих и сиромашних. Подједнако су хладнокрвно убијали и једне и друге. Индијски медији су, међутим, били потпуно опчињени растућим таласом ужаса који је срушио све блиставе баријере индијске раскоши и проширио се на мермерне ходнике и кристалне балске дворане двају незамисливо луксузних хотела и на мали јеврејски центар. Речено нам је да је један од тих хотела права икона Мумбаја. Сасвим тачно. Икона бестидне неправде коју обични становници Индије свакодневно трпе. Оног дана када су новине биле пуне дирљивих некролога које су лепо људи писали о лепим хотелским собама у којима су одседали, о гурманским ресторанима које су толико волели (иронијом судбине, један од тих ресторана зове се Кандахар) и о особљу које их је служило, у левом углу унутрашње стране једног националног листа (под спонзорством произвођача пица) појавио се натпис „Јеси ли гладан?” Тада су, сигурна сам у најбољој намери, читаоци обавештени да је, према међународном индексу глади, Индија испод Судана и Сомалије. Али, разуме се, ово није тај рат. Тај рат се још увек води по нашим

селима, на обалама наших река, у сиромашним државама, у картонским насељима и фавелама наших непрегледно великих градова. Тај рат није на телевизији. Бар засад није. Па би ваљда, као и сви остали, и ми требало да се позабавимо оним ратом који јесте на телевизији.

Постоји изражени, непремостиви расед посред савременог дискурса о тероризму. На једној страни (назваћемо је Страном А) налазе се они који тероризам, посебно „исламистички” тероризам доживљавају као мрску, сулуду пошаст која се уврће око сопствене осе, има сопствену орбиту и нема ничег заједничког са светом око себе, никакве везе са историјом, географијом или економијом. Сходно томе, тврди Страна А, покушај да се тај тероризам смести у политички контекст, па чак и покушај да се само схвати његова суштина, није ништа до настојање да се тероризам оправда, па он, тај покушај, већ сам по себи представља злодело. Страна Б пак верује у то да, иако нема ничег што би икада могло да оправда тероризам, не може бити спорно да тероризам постоји у одређеном времену, на одређеном месту и у одређеном политичком контексту, а наше одбијање да то схватимо само отежава проблем и још већи број људи гура на тај пут. А то је, само по себи, злодело.

Изјаве Хафиза Саида, човека који је основао Лашкар-е-Тоибу (радикалну исламистичку организацију Војска чистих) 1990. и који припада тврдокорној салафистичкој традицији ислама само појачавају аргументацију Стране А. Хафиз Саид оправдава бомбаше самоубице, мрзи Јевреје, шиите и демократију, и уверен је да џихад треба водити све дотле докле ислам, његов ислам, не завлада светом. Навешћемо само неке од његових изјава:

„Не може бити мира докле год је Индија нетакнута. Сеците их, сеците их толико да падну на колена пред вама и почну да моле за милост.”

„Индија нам је показала овај пут. Желели бисмо да Индији узвратимо равном мером и да јој се осветимо за све зло што нам је учинила тако што ћемо убијати Хиндусе, исто онако као што она убија муслимане у Кашмиру.”

Али, где ће Страна А сместити изјаве Бабуа Бађангија из Ахмедабада у Индији, човека који себе доживљава као демократу, а не као терористу? Он је био један од главних у гуџаратском погрому над муслиманима 2002. и ево шта је тада у камеру изјавио:

„Нисмо поштедели ни један једини муслимански дућан, све смо запалили... Разбили смо, запалили, дигли у ваздух... верујемо да њих треба излагати ватри баш зато што та копилад не желе да буду кремирана, они се боје пламена... Имам само једну последњу жељу... Осудите ме на смрт... Свеједно ми је да ли ћу бити обешен... Само ми дајте два дана пре вешања да одем у Џухапуре где живи још неколико стотина хиљада тих људи... Све ћу да их средим... Нека још неко међу њима настрада... Још бар 25 до 50 хиљада њих треба да умре...”

И где би, у визији света коју има Страна А, могла да се смести светиња савременог браманизма, књига Ми, наша дефинисана државност, аутора М. С. Голвалкара Гуруџија који је 1944. године стао на чело Раштрије Свајамсевака Санга (РСС), водеће

хиндуистичке националистичке организације у Индији. Ту између осталог пише: „Још од оног црног дана када су муслимани први пут крочили на тле Хиндустана, све до данас, хиндуска нација се витешки бори да им стане на пут. Дух Расе се буди.”

И још: „Да би очувала чистоту своје расе и културе, Немачка је шокирала свет тиме што је прогнала из своје земље семитске расе - Јевреје. Ту је манифестован расни понос у свом највишем и најчистијем виду... Ваљало би да и ми у Хиндустану из тога извучемо поуку и да је применимо.”

РСС значи Национална добровољачка организација.

Разуме се, муслимани нису једини људи који се налазе на нишану хиндуске деснице. Мета су и Далити, пореклом из јужне Азије. Однедавно су и хришћани изложени нападима па је у Кандамалу у последња два и по месеца убијено више од 40 хришћана. Из својих домова истерано је 40.000 људи и половина њих сада живи у избегличким логорима.

Свих ових година Хафиз Саид живи животом угледног човека у Лахореу и предводи Џамат-уд-Даву, организацију за коју многи верују да је само покриће за Лашкар-е-Тојбу. Он и даље регрутује дечаке за свој џихад, користећи сумануте, острашћене и дивље обреде за њихову иницијацију. УН су 11. децембра увеле санкције против Џамат-уд-Даве а пакистанска влада је подлегла међународном притиску у тој мери да је Хафиза Саида чак ставила у кућни притвор. Бабу Бађанги се, међутим, извукао: сада је на слободи уз кауцију и наставља да води живот угледника у Гуџарату. Неколико година после геноцида он је напустио међународну хиндуистичку организацију ВХП и ступио у редове политичке странке крајње деснице Шив Сена. Нарендра Моди, некадашњи Бађрангијев ментор, још увек је први министар Гуџарата. Тако је човек који је предводио гуџаратски погром два пута поново изабран и ужива најдубље поштовање водећих индијских корпорација, телекомуникационог гиганта Рилајанс и металског комплекса Тата. Сухел Сет, телевизијски импресарио и корпорацијски представник недавно је изјавио да је „Моди заправо бог”. Награђени су и унапређени полицајци који су надзирали, а на моменте чак и помагали дивљање разуларене гомиле Хиндуса у Гуџарату. РСС има 45.000 огранака, сопствену мрежу добротворних установа и седам милиона добровољаца који широм Индије проносе његову доктрину мржње. Међу њима је Нарендра Моди, али су ту и бивши председник индијске владе А. Б. Ваџпаји, актуелни вођа опозиције Л. К. Адвани и мноштво других уважених политичара, високих државних чиновника, полицајаца и припадника обавештајних служби.

А ако то није довољно да искомпликује нашу слику секуларне демократије, требало би да подсетимо да у Индији постоји и мноштво муслиманских организација које проповедају своје подједнако уске и острашћене погледе на свет.

Дакле, све у свему, ако бих морала да бирам између Стране А и Стране Б, свакако бих изабрала Страну Б. Треба нам контекст. Увек.

На овом нуклеарном потконтиненту тај контекст је Подела из 1947. када су од овог дела

некадашње британске империје настали, као суверене државе, Пакистан и Индија, у складу са планом британског лорда Маунтбатена. Тај контекст је Редклифова линија која је раздвојила Индију и Пакистан и поцепала државе, округе, села, поља, локалне заједнице, системе за водоснабдевање, куће и породице и то дословно преко ноћи. Био је то онај последњи, разорни ударац који нам је Британија задала. Подела је послужила као окидач за масакр више од милион људи и за највеће пресељење становништва у модерној историји света. Чак осам милиона људи - Хиндуси који су бежали из новог Пакистана и муслимани који су бежали из нове Индије - напустили су своје домове оставивши све и поневши само оно мало одеће на себи. Сваки од тих људи понео је и пренео на будуће нараштаје причу о непојамном болу, мржњи, ужасу, страху и непроболној чежњи. Та никад незарасла рана, та крв и те кости још нас повезују и држе нас уклештене у загрљају мржње, стравичне блискости и љубави у исти мах. То је оно због чега се Кашмир још увек налази у кошмару из кога, попут замке, не може да се ишчупа, а који је досад однео бар 60.000 живота.

Пакистан, Земља чистих, постао је исламска република и врло се брзо претворио у коруптивну, милитаризовану и насилну државу, отворено нетолерантну према свакој другој вери. Индија је себе саму прогласила за инклузивну, секуларну демократију. Био је то величанствени подухват, али су претече Бабу Баџрангија вредно радиле још од 20-их година прошлог века, сипајући отров у крвоток Индије, подривајући ту идеју толеранције и пре но што је Индија заправо рођена. Године 1990. били су спремни да јавно изнесу претензије на власт. Године 1992. разуларена маса Хиндуса коју је предводио и подстицао Л. К. Адвани уништила је Бабри Мажид, џамију из XVI века. Већ 1998. године на власти у средишњим индијским провинцијама била је браманистичка странка Баратија Џаната. Рат тероризму који је Америка прогласила дао јој је ветар у једра. Сада су могли да чине све што су хтели, чак да почине геноцид и да онда тај фашизам представе као легитимни вид демократије, хаотичне додуше.

То се догађало у време када је Индија отворила огромно тржиште за међународне финансијске токове и било је у интересу међународних корпорација и медијских кућа у власништву тих корпорација да се Индија прикаже као земља која не може да повуче ниједан лош и погрешан потез. То је хиндуским националистима послужило као подстицај и знак да ће све што чине остати некажњено. Управо је то шири историјски контекст тероризма на потконтиненту и напада у Мумбају.

Није, наравно, никакво изненађење то што је Хафиз Саид, који данас предводи Лашкар-е-Тоибу рођен у Индији, док је Л. К. Адвани, који предводи РСС, рођен у Пакистану.

Практично на исти начин на који је то учинила после напада на парламент 2001. и после спаљивања Сабармати експреса 2002. године, као и после бомбашког напада на Санџата експрес 2006. године, и овог пута је влада Индије саопштила да има „необориве“ доказе како је нападе у Мумбају извела организација Лашкар-е-Тојба, уз подршку пакистанских обавештајних служби (ИСИ). Лашкар-е-Тојба је одмах демантовала учешће у томе, али се и даље води као главна осумњичена. Према полицијским и обавештајним извештајима, Лашкар у Индији делује преко организације

„Индијских муџахедина”. Двојица индијских држављана - шеик Мухтар Ахмед, припадник специјалне полиције који ради за полицију у држави Џаму и Кашмир и Таусиф Реман, становник Калкуте - ухапшени су у вези са нападима у Мумбају. То заправо значи да већ у овом тренутку оптужба против Пакистана почиње да делује помало хаотично. Уосталом, то се скоро увек догађа кад овакве приче почну да се распредају, па се открије компликована глобална мрежа разноразних војника, инструктора, људи задужених за регрутацију, посредника и тајних агената, како из редова обавештајне, тако и из редова контраобавештајне службе, који не само да раде и на једној и на другој страни индијско-пакистанске границе, већ истовремено делују у по неколико земаља. У данашњем свету готово да је исто покушати да се разоткрије порекло неког терористичког напада и да се оно веже за једну националну државу, и покушати да се уђе у траг корпорацијском новцу. И једно и друго је малтене немогуће.

У таквим околностима, ваздушним нападима који имају за циљ да се „збришу” терористички кампови ти кампови можда заиста и буду збрисани, али то сасвим сигурно неће важити за терористе. Ни за рат. (Уосталом, немојмо у претензијама на високоморалну позицију заборавити да је управо индијска војска била та која је обучавала Ослободилачке тигрове тамилског Елама, једну од најокрутнијих терористичких група на свету, која делује у суседној Сри Ланки.)

Добрим делом захваљујући улози коју је био приморан да игра као амерички савезник, прво у рату подршке авганистанским исламистима а потом и у рату против њих, Пакистан чија се територија руши и посрће под свим овим противречјима срља у грађански рат. Управо је пакистанска војска делујући као агент који у име америчког џихада против Совјетског Савеза регрутује људе вољне за борбу, заједно са пакистанским обавештајним агенцијама, била задужена да каналише средства намењена исламским фундаменталистичким организацијама. Пошто су одгајиле та чудовишта франкенштајновског типа и пустиле их у свет, Сједињене Државе су очекивале да могу да их држе на повоцу као мастифе-кућне љубимце и поиграју се с њима кад год пожеле. Сигурно је да Америка није очекивала да управо они дођу на њено тле 11. септембра 2001.

Зато је још једном, по ко зна који пут, Авганистан требало преобразити, спровести транзицију, уз све могуће насиље. Сада су крхотине тог изнова разореног Авганистана допрле до пакистанске границе. Нико не негира да је Пакистан земља у којој постоји претећа опасност од имплозије; понајмање то негира пакистанска влада. Логори за обуку терориста, муле које бљују ватру и манијаци који верују да ће ислам завладати светом или да, у сваком случају, треба да завлада светом, углавном су последица двају авганистанских ратова. Њихова мржња и бес усмерени су ка пакистанској влади и пакистанским цивилима бар колико су усмерени ка Индији, ако не и више. Уколико у овом тренутку Индија одлучи да уђе у рат, може се догодити да читав регион утоне у потпуни хаос. Рушевине пропалог, уништеног Пакистана засуће обале Индије, угрожавајући нас више но икад раније. Ако Пакистан доживи крах, можемо као своје суседе очекивати милионе „недржавних актера”, који на располагању имају нуклеарни арсенал. Тешко је схватити због чега су они који управљају индијском лађом толико вољни да понове све грешке које је досад починио Пакистан и призивају зло тиме што позивају Сједињене

Државе да се и даље неспретно и опасно петљају у наше ионако ужасно компликоване унутрашње ствари. Велесила никада нема савезнике. Она има само агенте.

Истина, на позитивној страни предност уласка у рат огледала би се у томе што би Индија још једном избегла да се ухвати у коштац са озбиљним унутрашњим проблемима.

Напади у Мумбају преношени су уживо (и то као ексклузива!) на свима или бар на већини наших 67 канала који 24 сата емитују вести, и ко зна још на колико страних канала. Телевизијски водитељи у студијама и новинари у Њујорку, на месту на коме су се некад налазиле куле близнакиње Светског трговинског центра, смењивали су се у бесконачним и узбуђеним коментарима. Три дана и три ноћи у неверици смо посматрали како мала група веома младих људи наоружаних пиштољима и разним електронским цица-бицама показује колико су неспособни полиција, елитна национална гарда и маринци-командоси наводно моћне, нуклеарне силе. Док су то чинили, све време су насумично убијали ненаоружане људе на железничкој станици, у болници и у луксузним хотелима независно од класе, касте којој припадају, вероисповести или националности. Део беспомоћности снага безбедности свакако је имао везе са забринутостју за судбину талача. У другим ситуацијама, као што је, на пример, био случај у Кашмиру, њихова тактика није била тако осетљива. Тамо су дизали у ваздух целе грађевине. Користили су људске штитове. (Америчка и израелска војска не оклевају да гађају заузете грађевинске објекте крстарећим пројектиlima нити да баце касетне бомбе на свадбене поворке у Палестини, Ираку или Авганистану.) Ово је, међутим, било другачије. И постојао је директан телевизијски пренос.

Ноншалантна спремност тих дечака-терориста да убију - и да буду убијени - потпуно је констернирала међународни телевизијски аудиторијум. Ово се унеколико разликовало од уобичајених емисија са бомбашима самоубицама и минобацачким нападима на које су људи већ до те мере навикли, да су потпуно постали безосећајни. Ово је било нешто ново. Умри мушки 25. Мучно извођење трајало је у недоглед. Индекси гледаности су се винули у небеса. Питајте било ког телевизијског магната или неког ко се бави корпоративним адвертајзингом и време емитовања мери у секундама, а не у минутима, колико то заправо вреди.

Коначно су убице умрле и умрле су мушки; само је један преживео. (Можда је у том хаосу неко и успео да побегне. То никада нећемо знати.) У периоду ишчекивања терористички нису истицали никакве захтеве нити су изразили макар и најмању жељу за преговарањем. Њихова је намера била да побију људе и нанесу што је више могућно штете пре но што сами буду убијени.

Потпуно су нас избезумили. Када кажемо „нема ничег што би могло оправдати тероризам”, већина нас при том мисли да нема ничега што може оправдати убиство. То кажемо зато што поштујемо живот, зато што сматрамо да је живот драгоцен. Шта онда можемо да помислимо о људима којима уопште није стало до живота, чак ни сопственог? Ми заправо појма немамо шта да мислимо о њима, зато што можемо да осетимо да су, и пре но што су изгубили живот, они закорачили у неки други свет, сасвим изван нашег домаћаја.

На једном телевизијском каналу (ТВ Индија) емитован је телефонски разговор са нападачем, који се представио као „Имран Бабар”. Не могу се заклети да је тај разговор био аутентичан, али јесте говорио о стварима које су се налазиле у „терористичким мејловима” послатим пре неких других бомбашких напада у Индији. То су ствари о којима ми више не желимо да причамо: уништавање Бабри Мажида 1992, погром муслимана у Гуџарату 2002, брутална репресија у Кашмиру. „Опокољени сте”, рекао му је водитељ. „Сасвим је извесно да ћете умрети. Зашто се не предате?” „Ми умиремо сваког дана”, одговорио је он некако чудно, механички. „Боље је да човек један дан проживи као лав, па да онда овако умре.” Није се могао стећи утисак да жели да промени свет. Само да жели да повуче свет за собом.

Ако су ти људи заиста били припадници Лашкар-е-Тојбе, како им онда није било битно то што су велики број њихових жртава муслимани, или то да ће акција вероватно довести до озбиљних репресалија против муслиманске заједнице у Индији за чија се права они, како тврде, боре? Тероризам је немилосрдна идеологија и као већина идеологија које имају у виду само Велику слику, она у прорачуне не укључује појединце, сем као колатералну штету. Одувек је био део терористичке стратегије - често чак и циљ терористичке стратегије - да се погорша нека већ лоша ситуација како би се изнеле на видело скривене слабе тачке. Тероризам се напаја крвљу „жртава и страдалника”. Хиндуским терористима потребни су мртви Хиндуси. Комунистичким терористима потребни су мртви пролетери. Исламским терористима потребни су мртви муслимани. Ти мртви постају својеврсна демонстрација, доказ страдалништва, а то је од кључног значаја за читав пројекат. Терористички акт сам по себи нема за циљ постизање војне победе; у најбољем случају он треба да послужи као катализатор који ће деловати као иницијална каписла за нешто друго, нешто знатно веће, некакав прави тектонски поремећај, преустројство. Сам по себи тај чин није ништа до позориште, представа и симболика, и зато је данас директан телевизијски пренос сцена на којој се тај чин одвија у пуном сјају. Иако су телевизијски водитељи у преносу осуђивали терористе у Мумбају, сам тај пренос драстично је увећао, бар хиљаду пута, ефикасност њихове акције.

У тим вишесатним анализама и есејистичким излагањима без краја и конца - барем у Индији - скоро да уопште нису помињане сасвим очигледне ствари, оне које су толико крупне да се једноставно не могу пренебрегнути: Кашмир, Гуџарат и Бабри Мажид. Уместо тога, пензионисани дипломати и експерти за стратешка питања дебатовали су о свим разлозима за рат са Пакистаном и против тог рата. Слушали смо богаташе како прете да неће плаћати порез док им не буде зајамчена безбедност (ваљда је по њима сасвим у реду да сиромашни остану незаштићени?). Слушали смо људе који кажу да влада треба да поднесе оставку и да сваку савезну државу у Индији треба поверити некој корпорацији. Видели смо да је смрт некадашњег премијера В. П. Синга, човека који је за далите и ниже касте био јунак, док је за Хиндусе из виших каста био мрачњак и зло, прошла готово неопажено. Слушали смо како нам Сукету Мехта, косценариста боливудског филма Кашмирска мисија, држи своју верзију чувеног Бушовог говора „Зашто нас они мрзе”. Ево његове анализе зашто „верски зилоти, и Хиндуси и муслимани”, мрзе Мумбај: „Можда зато што Мумбај представља симбол снова и отворености”. Ево и његовог рецепта: „Најбољи одговор терористима јесте да сневамо још веће снове, да зарадимо још више новца и да више но икада раније долазимо у

посету Мумбају.” Није ли оно Џорџ Буш тражио од Американаца да после 11. септембра пођу у куповину? И тако смо поново код 11. септембра, као да не можемо да побегнемо од тог датума.

Мада је једно поглавље ужаса у Мумбају завршено, друго је можда тек почело. Из дана у дан моћни и врло гласан део индијске елите, потпомогнут мародерски настројеним ТВ водитељима у поређењу са којима FOX телевизија делује скоро радикално либерално и левичарски, кренуо је у бесомучне нападе на политичаре, све политичаре, у глорификовање полиције и војске и практично у тражење полицијске државе. Није нимало изненађујуће да они који су се окористили чупкајући остатке демократије (овакве какву имамо) сада позивају на успостављање полицијске државе. Доба „остатака” одавно је прошло. Прошло је и доба „чупкања”. Сада смо ушли у доба отимачине, а демократија има ту грозну навику да се стално уплиће међу ноге и смета.

Опасне и глупе телевизијске приче о томе да је полиција добра, да су политичари лоши а да су генерални директори добри, да су министри лоши а војници добри, да је влада лоша а да је Индија добра, и да је Пакистан, разуме се, увек лош, врте се на телевизијским каналима који су већ до те мере избичевали гледаоце да су они пали у стање готово неконтролисане хистерије.

Трагично је да се ова регресија у интелектуални инфантилизам догађа у време када су становници Индије почели да схватају да посао тероризма није ништа до дворања огледала у којој жртве и злочинци понекад замене улоге. Мало је рећи да су становници Кашмира то разрадили до нивоа невероватног умећа, с обзиром на стравично искуство које су стекли у минулих 20 година. У другим деловима Индије ми још увек учимо. (Ако Кашмир не буде хтео вољно да се интегрише у Индију, све почиње да изгледа као да ће се Индија интегрисати или дезинтегрисати у Кашмир.)

После напада на парламент 2001. почела су да се постављају прва озбиљна питања. Група адвоката и активиста повела је кампању не би ли показала јавности на који су начин полиција и штампа подметали ствари невиним људима, како се фабрикују докази, како сведоци могу да лажу, како се правични правосудни поступак злочиначки извитоперује у супротност и то у свакој фази истраге. Коначно су судови ослободили двојицу од четворице оптужених, укључујући ту и С. А. Р. Гиланија, човека за кога је полиција тврдила да је био мозак целе операције. Трећи оптужени Шаукат Гуру ослобођен је свих оптужби које су му стављене на терет, али је осуђен за ново, релативно безначајно кривично дело. Врховни суд је потврдио смртну казну за једног оптуженог, Мохамеда Авзала. Суд је у пресуди признао да нема доказа да је Авзал члан било које терористичке групе, али је потом, сасвим шокантно, констатовао: „Колективна свест друштва биће задовољена само ако се починиоцу досуди смртна казна.” Ми чак ни данас не знамо ко су терористи који су напали савезни парламент Индије и за кога су заправо радили.

Знатно скорије, 19. септембра ове године, имали смо контроверзни „сусрет” у Њу Делхију, када је специјална јединица локалне полиције убила двојицу студената муслимана у стану који су изнајмљивали; све се одвијало под крајње сумњивим

околностима, а полиција је тврдила да су управо та двојица организатори серије подметања бомби у Њу Делхију, Џајпуру и Ахмадабаду током 2008. Помоћник полицијског комесара Мохан Чанд Шарма, који је имао кључну улогу и у истрази напада на парламент, при том је такође изгубио живот. Он је био један од многих индијских „стручњака за сусрете“, чувен и награђиван што је убио неколико наводних терориста. Из различитих слојева друштва чула се повика на припаднике специјалне јединице, они су огорчили како очевице у локалној заједници, тако и вође Конгресне странке, студенте, новинаре, адвокате, научнике и разноразне активисте; сви ти људи захтевали су да се организује прописна истрага поводом инцидента. Одговарајући на те захтеве Баратија Џаната и Л. К. Адвани одали су признање Мохану Чанду Шарми као „Човеку храброг срца“ и покренули су организовану кампању против свих који су се уопште усудили да доведу у питање интегритет полиције, тврдећи да је тај њихов потез „самоубилачки“ и да су они „антидржавни“ елементи. Разуме се, истрага није покренута.

Свега неколико дана после тог догађаја у вестима се појавила још једна прича о наводним терористима. У извештају који је поднет суду, Централни истражни биро је саопштио да је група припадника оне специјалне јединице из Њу Делхија отела двојицу недужних људи, Иршада Алија и Моарифа Камара још у децембру 2005. године; не само што су их отели, него су за њих везали два килограма експлозива и наоружали их пиштољима, да би их потом ухапсили као „терористе“ који делују из Кашмира). Али и Камар су тако провели године у затвору, а њих двојица су тек два примера стотина муслимана који су на сличан начин ухапшени, мучени, па чак и убијани под лажним оптужбама.

Овај образац понашања променио се у октобру 2008. када је антитерористичка јединица из државе Махараштра, током истраге пожара који су се догодили претходног месеца, ухапсила хиндуског проповедника, Садлија Прагију; поред њега ухапшени су и самозвани исцелитељ Свами Дајананд Панде и потпуковник Прасад Пурохит, активни официр индијске војске. Сви ухапшени припадници су хиндуских националистичких организација, укључујући ту и расистичку групацију хиндуских супрематиста Абинав Бхарат. Шив Сена, Баратија Џаната и РСС осудили су снаге реда из Махараштре и оцрнили њиховог шефа Хеманта Каркареа, тврдећи да је он заправо један од људи који су организовали својеврсну политичку заверу, уз прогласе типа „Хиндуси не могу да буду терористи“. Л. К. Адвани је променио политику према полицији и почео је на масовним скуповима да држи запаљиве говоре, осуђујући антитерористичку јединицу у Махараштри због тога што је, како је говорио, „бацила сенку на свеце и светице“.

Новине су 25. новембра известиле да је Антитерористичка јединица повела истрагу против истакнутог вође ВХП Правина Тогадије, због могуће улоге у септембарским експлозијама. Сутрадан се чудном игром судбине све променило и Хемант Каркаре је убијен у нападима у Мумбају. Сви су изгледи да ће нови шеф, ко год да то буде, тешко моћи да се одупре политичким притисцима који ће сигурно уследити, само како би се обуставила истрага поводом тих пожара.

РСС, како изгледа, још није донела коначну одлуку да ли је заиста антидржавно и самоубилачки довести у питање било који поступак полиције, али је зато популарни

телевизијски водитељ Арнаб Госвами знатно заоштрио тон. Прешао је на етикетирање, отворену сатанизацију и прозивање људи који су се усудили да посумњају у интегритет полицијских и оружаних снага. Неколико пута смо поменути и ја и познати адвокат Прашант Бушан. У тренутку, интервјуишући неког бившег полицајца, Арнаб Госвами се окренуо према камери и рекао: „Арундати Рој и Прашанте Бушане, вама се обраћам. Надам се да ово гледате. Ми сматрамо да сте одвратни“. Када телевизијски водитељ уради нешто овакво у крајње наелектрисаној атмосфери, то није ништа друго до подстицање и претња; у неким другачијим околностима, овај новинар би изгубио посао.

Дакле, ако је судити по ономе што каже човек који не крије амбицију да буде будући индијски премијер, и ако је судити по изјавама популарног водитеља једног од главних телевизијских канала, грађани немају право да доводе у питање ниједан поступак полиције. Све се то догађа у земљи која има мутну историју сумњивих терористичких напада, нејасних истрага и лажираних „сусрета“. У земљи познатој по највећем броју смрти у притвору на свету, али која, упркос томе, одбија да ратификује међународну конвенцију о забрани мучења. У земљи у којој се сматра да су они који доспеју у просторије за мучење заправо имали среће, јер су, ако ништа, друго избегли да се „сретну“ са нашим „стручњацима за сусрете“. У земљи у којој практично не постоји линија разграничења између Подземља и Стручњака за сусрете.

Како они међу нама којима је зло од свега овога гледају на нападе у Мумбају, и шта ми можемо да урадимо? Има људи који истичу да је америчка стратегија досад била успешна у мери у којој Сједињене Државе од 11. септембра нису доживеле ниједан велики напад на своме тлу. Међутим, има и оних који сматрају да Америка сада преживљава нешто много горе: ако је идеја која је лежала у основи терористичких напада 11. септембра била да се Америка присили да се покаже у правој боји, зар су терористи онда уопште могли да прижељкују већи успех од овог који су остварили? Америчка војска се уплела у два рата у којима не може победити, а због тих ратова су Сједињене Државе постале најомраженија земља света. Ти ратови су у многоме допринели упропаштавању америчке привреде а можда, ко зна, и коначној пропасти америчке империје. (Значи ли то да се може догодити да измучени, избомбардовани Авганистан, који је био гробница Совјетског Савеза, постане и америчка гробница?) Стотине хиљада људи, укључујући ту и хиљаде америчких војника, изгубили су живот у Ираку и Авганистану. Учесталост терористичких напада на америчке савезнике/агенти (међу њима и на Индију) и на америчке интересе у остатку света драстично је појачана од 11. септембра. Џорџ В. Буш, човек који је предводио амерички одговор на 11. септембар омражена је личност не само на међународном плану, већ и међу сопственим народом. Може ли неко стварно да каже како Сједињене Државе побеђују у рату против терора?

Америчка администрација је потрошила милијарде долара на унутрашњу безбедност. Нема много земаља које себи могу да приуште толики трошак; Индија сасвим сигурно у њих не спада. Међутим, чак и када бисмо имали толико пара, чињеница је да ова наша велика отаџбина не може бити обезбеђивана нити чувана на начин на који су обезбеђиване и чуване Сједињене Државе. То просто није иста врста отаџбине. За суседа имамо непријатељску земљу наоружану нуклеарним оружјем која полако измиче

свакој контроли, имамо војну окупацију у Кашмиру и имамо срамно прогоњену осиромашену мањину од више од 150 милиона муслимана који су као цела заједница гурнути уза зид, чији млади припадници не виде никакву правду на хоризонту и који, буду ли потпуно изгубили наду и радикализовали се, на крају могу постати претња не само за Индију, већ и за читав свет. Ако десеторица људи могу успешно да зауставе командосе националне гарде и полицију и да им се три дана одупиру, и ако је потребно пола милиона војника да се задржи контрола у кашмирској долини, онда није тешко израчунати шта из тога проистиче. Какву то врсту унутрашње безбедности Индија стварно може да пружи?

Јасно је, уосталом, да ту нема никаквог инстант решења. Антитерористички закони нису намењени терористима, него људима који се влади не допадају. Управо је зато стопа изрицања осуђујућих пресуда мања од два посто. Ти закони нису ништа до средство за уклањање неподобних - уклањање на дужи рок, без могућности кауције, с тим што на крају ипак бивају пуштени на слободу. Овакве терористе какви су напали Мумбај тешко да ће одвратити то што по закону немају право на ослобађање уз кауцију или што, сходно истом закону, могу бити осуђени на смрт. То је оно што они желе.

Оно што нам се сада дешава јесте назадовање, кумулативни резултат деценија разноразних инстант решења и прљавих подухвата. Измиче нам тло под ногама.

Једини начин да сузбијемо тероризам (било би наивно ако бих рекла да му можемо стати на пут) јесте онај који подразумева да погледамо чудовиште у огледалу. Тренутно смо на раскршћу. На једном путоказу пише „Правда”, а на другом „Грађански рат”. Не постоји трећи путоказ и нема могућности повратка. Морамо да изаберемо.

(Outlookindia.com, приредила и превела: Љиљана Недељковић)